

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»
Кафедра «Мистецтво співу»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Сергєєнко О. М.

1 вересня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МУЗИЧНА СЕМІОТИКА**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
Спеціальність	В 5 «Музичне мистецтво» «Спів»
Освітньо-професійна програма	«Інструментальне виконавство (за видами)» «Музичне мистецтво естради» «Звукорежисура»
Статус дисципліни	Вибіркова

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	Рік підготовки: 3- й	
Загальна кількість годин – 90	90	90
Кількість модулів – 1 Змістових модулів – 2	Семестри:	
<p>Для денної форми навчання тижневих годин. Аудиторні: 5 – й сем. – 16 x 2 = 32 години. Самостійної роботи здобувача освіти - 58 годин.</p> <p>Для заочної форми навчання аудиторних годин: 5 – й семестр – 8 годин. Самостійної роботи здобувача освіти - 82 годин.</p>	5 – й.	5– й.
	Лекції:	
	30	6
	Практичні:	
	-	-
<p>Вид підсумкового контролю: Тести.</p>	Семінарські:	
	2	2
<p>Форма підсумкового контролю: 5 – й семестр диференційований залік.</p>	Самостійна робота:	
	58	82

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Музична семіотика» - ознайомлення здобувачів вищої освіти з новітнім відгалуженням сучасного музикознавства, його категоріальним апаратом, взаємодією з лінгвістикою, історією розвитку та провідними персоналіями цієї науки, а також сприяти формуванню і розвитку у студентів теоретичного мислення, здатності творчо розглядати явища і процеси музичної культури, володіння методологією пізнання та практичної діяльності.

Предмет навчальної дисципліни – феномен музичної мови як семіотичної системи у її різноманітних проявах, композиторській та виконавській творчості.

Відповідно до освітньо-професійних програм, вивчення дисципліни «Музична семіотика» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 12. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- СК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Завдання дисципліни: сформувати у здобувачів освіти систему знань про феномен музичної мови як семіотичної системи, її теоретичні основи, історію виникнення та розвитку музичної семіотики як науки, науковий доробок провідних вчених галузі; сприяти формуванню і розвитку у студентів теоретичного мислення, здатності творчо розглядати явища і процеси музичної культури, володіння методологією їх пізнання та власної практичної діяльності; сформувати свідоме сприйняття академічної, народної, масової музики з метою подальшого плекання їх традицій; виховати вміння грамотно висловлювати свої міркування щодо характеристики музичного твору, виконавської манери музиканта-співака в аспекті музичної семіотики.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо - професійних програм, вивчення навчальної дисципліни **«Музична семіотика»** повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми, та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.	ПРН 7
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, лекторській практичній діяльності.	ПРН 11
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Музична семіотика»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми, та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.	ПРН 7
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, лекторській практичній діяльності.	ПРН 11
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни.

Відповідно до освітньо-професійних програм, вивчення дисципліни «Музична семіотика» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання через такі компетентності: (ІК – інтегральна компетентність; ЗК – загальні, СК - спеціальні):

Шифр	Назва компетентності	Дескриптори НРК				ПРН
		Знання Зн	Уміння Ум	Комунікація К	Автономія та відповідальність АВ	
ІК	Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає					ПРН 4; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17

	застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.					
	Загальні компетентності.					
ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Зн 1; Зн 2	Ум 1	К 1; К 2	АВ 1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17
ЗК 3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	Зн 1; Зн 2	Ум 1	К 1; К 2	АВ 1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17
ЗК 7	Здатність бути критичним і самокритичним.	Зн 1; Зн 2		К 1; К 2	АВ 1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17
ЗК 8	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17
ЗК 11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	Зн 1	Ум 1	К 1	АВ 3	ПРН 7; ПРН 12; ПРН 17
ЗК 12	Здатність працювати автономно	Зн 1; Зн 2	Ум 1	К 1; К 2	АВ 1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 12; ПРН 17
	Спеціальні (фахові) компетентності.					
СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва	Зн 1; Зн 2	Ум 1	К 1; К 2	АВ 1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17

СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17
СК 10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій	Зн 1; Зн 2	Ум 1	К 1; К 2	АВ 1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 11; ПРН 12; ПРН 15
СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 12; ПРН 15
СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.	Зн1; Зн2	Ум 1	К 1; К 2	АВ1; АВ 2; АВ 3	ПРН 4; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 12; ПРН 15; ПРН 17

Дескриптори НРК.

Знання.

Зн 1. Концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень.

Зн 2. Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності.

Уміння / навички.

Ум1. Розв'язання складних непередбачуваних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів.

Комунікація.

К 1. Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності.

К 2. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію.

Автономія та відповідальність.

АВ 1. Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

АВ 2. Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та / або груп осіб.

АВ 3. Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

3. 1. Після опанування навчальної дисципліни «Музична семіотика», здобувачі вищої освіти також повинні:

знати:

- історію виникнення та розвитку музичної семіотики як науки;
- науковий доробок провідних вчених галузі;
- теоретичні основи феномену музичної мови як семіотичної системи;
- семіотичні рівні музичної мови;
- семіотичні одиниці музичної мови на прикладі вокальної музики;
- класифікацію знаків (за Ч. Пірсом);
- принципи формотворення;
- семіотичні інтерпретації музичних прикладів різних жанрів і форм;
- розвиток галузі музичної семіотики в Україні, її представників.
- термінологію та понятійно-категоріальний апарат музичного мистецтва.

вміти:

- аналізувати музичні твори з позицій музичної семіотики;
- формувати власну виконавську манеру, спираючись на семіотичний аналіз вокальних творів;
- визначати особливості музичної мови музичних творів різних жанрів;
- дати характеристику художнього образу музичного твору і проаналізувати засоби музичної виражальності, якими він змальовується.

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

4. 1. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- експрес-опитування;
- презентації виконаних результатів та досліджень;
- есе;
- дайджест;
- усна відповідь;
- тестування;
- семінарське заняття;
- диференційований залік.

4. 2. Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань здобувачів вищої освіти:

- поточний;
- підсумковий;
- семестровий модульний (диференційований залік).

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 100 – бальною шкалою та шкалою ECTS – А (90 - 100), В (82 - 89), С (74 - 81), D (64 - 73), Е (60 -63), Fx (35 - 59), F (1-34), яка переводиться в національну (5 – відмінно, 4 - добре, 3 - задовільно, 2 – незадовільно).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Весь обсяг роботи здобувача освіти за семестр підсумовується за допомогою накопичувальної системи балів. Підсумковий бал з навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за знання матеріалу тем – (за поточний), модульний (семестровий) контроль, ведення конспекту, з подальшим переведенням в національну шкалу.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач за різні види завдань вказана в таблиці.

Модуль 1											
	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2		Разом за темами	Робочий зошит	Залік	Всього
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7				
Аудиторні Заняття	5	5	5	5	5	5	5	35	5	20	
Самостійна робота здобувача	5	5	5	5	5	5	5	35	5		
Сума балів:								70	10	20	100

Т 1, Т 2 ... Т 7 – теми занять.

Поточний контроль навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Поточний контроль проводиться на кожному занятті. Враховуються результати аудиторної роботи здобувача вищої освіти та результати виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) перевірку творчих робіт (есе. дайджест) та виступи здобувача освіти під час проведення семінарського заняття.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів освіти

Бали	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом теми, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Творчі завдання виконані на відмінному рівні.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом теми, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Творчі завдання виконані на високому рівні.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом теми, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Творчі завдання виконані на задовільному рівні.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом теми. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Творчі завдання виконані на низькому рівні, з великою кількістю помилок.
1	Частково володіє навчальним матеріалом теми. Не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Творчі завдання не виконані.

Модульний (семестровий) контроль навчальних досягнень здобувачів освіти

Модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період модулю.

Критерії модульного оцінювання знань здобувачів освіти

Залік. Усна відповідь	Критерії оцінювання
15 – 20	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Правильно вирішив усі тестові завдання.
12 – 14	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
8 – 11	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
5 – 7	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
2 – 4	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань під час письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
1	Володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні, не в змозі його викласти, не розуміє змісту більшості теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив правильно жодного тестового завдання.

Додаткові бали

Додаткові бали (5 балів) нараховуються здобувачу освіти за отримання сертифікату з неформальної освіти, якщо змістовність пройденого курсу відповідає завданням і меті дисципліни, а також за участь і підготовку доповіді на конференції за проблематикою дисципліни.

Підсумковий бал з навчальної дисципліни

Підсумковий бал з навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за всі види аудиторної та самостійної роботи здобувача. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач – 100 балів. Підсумковий бал переводиться в національну шкалу балів.

Сума балів за всі види навчальної діяльності за модуль	Оцінка за національною шкалою	Шкала ECTS
90-100	5 Відмінно	A
82-89	4 Добре	B
74-81		C
64-73	3 Задовільно	D
60-63		E
35-59	2 Незадовільно	FX Для одержання кредиту потрібне доопрацювання.
1-34		F Необхідне повторне вивчення дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5. 1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні й історичні аспекти музичної мови як семіотичної системи.

Тема 1. Семіотика як наука. Історія виникнення музичної семіотики. Музика як об'єкт вивчення. Знак. Знак і текст. Класифікація знаків.

Дисципліна «Музична семіотика». Мета, предмет, завдання дисципліни, види робіт здобувача, система оцінювання.

Семіотика. Знакові системи. Музика як система знаків. Класифікація знаків за Ч. Пірсом: індекси, копії і символи. "Предметні, або інтонаційні знаки", "іконічні знаки", "понятійні знаки". Семіотичні одиниці музичної мови (звук, мотив, інтервал, ритм, темп, музична думка, лексема).

Історія питання. Августин Блаженний, Томас Гоббс, Гумбольдт, А. А. Потебня, І. А. Бодуен де Куртене, Фердинанд де Соссюра.

Музика як засіб передачі, зберігання і обробки інформації. Семіотика музики в істричному вимірі. Лінгвосеміотичний метод у творах П. Булеза. Праці К. Леві – Стросса, Н. Рюве, Н. – Н. Наттьеза. Термінологія Н. Рюве: мова і мова, код і повідомлення, синхронія і діахронія, граматичність.

Розвиток галузі музичної семіотики в Україні – в працях І. Беленкової, Р. Болховського, В. Гошовського, К. Квітки, О. Козаренка, І. Пясковського, Д. Терентьєва, С. Шипа, Б. Сюти.

Тема 2. Зародження нотного письма та його графічних еквівалентів.

Первинні записи музичних звуків (історичні артефакти) в Стародавньому Єгипті, Месопотамії, Античній Греції.

Буквенна система, складова система назв музичних звуків. Витоки складової системи – початкові склади перших рядків католицького гімну на честь св. Іоанна Хрестителя (легендарного покровителя співаків), який був складений близько 700 року Павлом Діаконом: «*Ut queant laxis Resonare fibris, Mira gestorum Famuli tuorum, Solve polluti Labii reatum, Sancte Iohannes*».

Тема 3. Співвідношення вербальної та музичної мови. Семіотичні одиниці музичної мови на прикладі вокальної музики.

Музична мова. Основна одиниця музичної мови – нота як розпізнавальна одиниця звучання.

У мові – фонема. Музика як протилежність вербальної мови. Співвідношення вербальної та музичної мови на прикладі жанру романсу. Співвідношення вербальної та музичної мови на прикладі жанру опери.

Звук як матеріальна основа музики (фізичне і психофізичне явище, тембр, музичні інструменти, людський голос). Мотив як найменша частина музичного синтаксису. Інтервал як початкова ланка формування музичної інтонації. Музична думка як основа драматургії музичної форми. Ритм і темп в музичному інтонуванні. Фактура та мелодія і гармонія як основні її складові. Типологія музичної фактури (дефініція, класифікація типів – мелодичний склад, гармонічний склад, акордово-мелодичний склад).

Тема 4. Семіотичні рівні музичної мови. Музична композиція. Композиція музичного твору на прикладі жанру обробки народної пісні для голосу і фортепіано.

Рівнями музичної мови з точки зору семіотики є тон (чи звук) – ритм – композиція. Звуковисотна організація музичного інтонування. Стрій музичного інтонування. Звукоряд. Звуковисотна система. Звуковисотні системи народної музики. Звуковисотні системи європейської академічної музики. Типи ладової організації музичного інтонування (ангемітоніка, діатоніка – тонікальні і модальні, хроматика, лади штучного походження, атональність). Типи метроритмічної організації музичного інтонування (періодичне повторення, модальний, мензуральний, тактовий, нерегулярний тактовий акцент).

Властивості і принципи музичної композиції (за С. Шипом). Компонування. Композиція. Подвійна дефініція композиції (архітектонічний та процесуальний або динамічний підхід). Поняття музичної драматургії. Логічні стадії процесу композиційного оформлення (початок, розвиток і завершення). Архітектонічні розділи форми: 1) вступ і експозиція; 2) середина (продовження, перетворення, розробка чи епізод); 3) реприза й кода. Наукові концепції музичної драматургії (Т. Чернова).

Тема 5. Музична тема як головний складовий елемент музичної композиції. Мелодія, типи мелосу і функціональне призначення мелодії в музичному творі. Принципи формотворення.

Дефініція музичної теми, її різні наукові інтерпретації (К. Руч'євська, В. Бобровський, С. Шип). Функції музичної теми як образно-змістового та основного конструктивного елемента. Інші елементи музичної композиції – нетематичні побудови (ходи), частини, партії, розділи, частини циклу. Історична еволюція музичної теми: від Бароко до пізнього Романтизму.

П'ять принципів музичного формотворення: 1) точне повторення теми; 2) варіювання (повторення зі зміною) теми; 3) продовження (розростання) і скорочення теми; 4) розробка теми; 5) оновлення тематичного матеріалу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Інтерпретаційний потенціал семіотики.

Тема 6. Музичний стиль і жанр. Семіотична інтерпретація жанрів українського пісенного фольклору.

Основні категорії музичного стилю. Індивідуальні стилі. Етнічні стилі. Історичні стилі. Визначення поняття "жанр". Критерії класифікації жанрів музики. Жанрова система музичної культури. Класифікація жанрів вокальної музики.

Тема 7. Музично-мовні жанри. Семіотична інтерпретація.

Критерії: тематичний зміст, стильові рішення, мовленнєва воля комунікантів.

Дефініція (за Б. Сьютою). Поділ за комунікативним призначенням: інформативні (емоційно-фатичні і концертні), оцінні, етикетні (зокрема, ритуальні), імперативні, прикладні (зокрема, дидактичні).

Семіотична інтерпретація на прикладі вокальних творів.

5. 2. Структура навчальної дисципліни.

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього годин	В тому числі		
		Аудиторні заняття		Самостійна робота Здобувача
		Лекції	Семінарські	
Модуль 1				
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні й історичні аспекти музичної мови як семіотичної системи.				
Тема 1. Семіотика як наука. Історія виникнення музичної семіотики. Музика як об'єкт вивчення. Знак. Знак і текст. Класифікація знаків.	10	4	-	6
Тема 2. Зародження нотного письма та його графічних еквівалентів.	12	4	-	8
Тема 3. Співвідношення вербальної та музичної мови. Семіотичні одиниці музичної мови на прикладі вокальної музики.	18	6	2	10
Тема 4. Семіотичні рівні музичної мови. Музична композиція. Композиція музичного твору на прикладі жанру обробки народної пісні для голосу і фортепіано.	12	4	-	8
Тема 5. Музична тема як головний складовий елемент музичної композиції. Мелодія, типи мелосу і функціональне призначення мелодії в музичному творі. Принципи формотворення.	12	4	-	8
Разом за змістовим модулем 1:	64	22	2	40
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Інтерпретаційний потенціал семіотики.				
Тема 6. Музичний стиль і жанр. Семіотична інтерпретація жанрів українського пісенного	14	4	-	10

фольклору.				
Тема 7. Музично-мовні жанри. Семіотична інтерпретація.	12	4	-	8
Разом за змістовим модулем 2:	26	8	-	18
Разом за модулем 1:	90	30	2	58
Всього:	90	30	2	58
		32		

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього годин	В тому числі		
		Аудиторні заняття		Самостійна робота Здобувача
		Лекції	Семинарські	
Модуль 1				
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні й історичні аспекти музичної мови як семіотичної системи.				
Тема 1. Семіотика як наука. Історія виникнення музичної семіотики. Музика як об'єкт вивчення. Знак. Знак і текст. Класифікація знаків.	10	1	-	9
Тема 2. Зародження нотного письма та його графічних еквівалентів.	12	1	-	11
Тема 3. Співвідношення вербальної та музичної мови. Семіотичні одиниці музичної мови на прикладі вокальної музики.	18	-	2	16
Тема 4. Семіотичні рівні музичної мови. Музична композиція. Композиція музичного твору на прикладі жанру обробки народної пісні для голосу і фортепіано.	12	1	-	11
Тема 5. Музична тема як головний складовий елемент музичної композиції. Мелодія, типи мелосу і функціональне призначення мелодії в музичному творі. Принципи формотворення.	12	1	-	11
Разом за змістовим модулем 1:	64	4	2	58
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Інтерпретаційний потенціал семіотики.				

Тема 6. Музичний стиль і жанр. Семіотична інтерпретація жанрів українського пісенного фольклору.	14	1	-	13
Тема 7. Музично-мовні жанри. Семіотична інтерпретація.	12	1	-	11
Разом за змістовим модулем 2:	26	2	-	24
Разом за модулем 1:	90	6	-	82
Всього:	90	6	2	82
		8		

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

6. 1. Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Семіотика як наука. Історія виникнення музичної семіотики. Музика як об'єкт вивчення. Знак. Знак і текст. Класифікація знаків.	6
2.	Тема 2. Зародження нотного письма та його графічних еквівалентів.	8
3.	Тема 3. Співвідношення вербальної та музичної мови. Семіотичні одиниці музичної мови на прикладі вокальної музики.	10
4.	Тема 4. Семіотичні рівні музичної мови. Музична композиція. Композиція музичного твору на прикладі жанру обробки народної пісні для голосу і фортепіано.	8
5.	Тема 5. Музична тема як головний складовий елемент музичної композиції. Мелодія, типи мелосу і функціональне призначення мелодії в музичному творі. Принципи формотворення.	8
6.	Тема 6. Музичний стиль і жанр. Семіотична інтерпретація жанрів українського пісенного фольклору.	10
7.	Тема 7. Музично-мовні жанри. Семіотична інтерпретація.	8
	Всього:	58

6. 2. Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Семіотика як наука. Історія виникнення музичної семіотики. Музика як об'єкт вивчення. Знак. Знак і текст.	9

	Класифікація знаків.	
2.	Тема 2. Зародження нотного письма та його графічних еквівалентів.	11
3.	Тема 3. Співвідношення вербальної та музичної мови. Семіотичні одиниці музичної мови на прикладі вокальної музики.	16
4.	Тема 4. Семіотичні рівні музичної мови. Музична композиція. Композиція музичного твору на прикладі жанру обробки народної пісні для голосу і фортепіано.	11
5.	Тема 5. Музична тема як головний складовий елемент музичної композиції. Мелодія, типи мелосу і функціональне призначення мелодії в музичному творі. Принципи формотворення.	11
6.	Тема 6. Музичний стиль і жанр. Семіотична інтерпретація жанрів українського пісенного фольклору.	13
7.	Тема 7. Музично-мовні жанри. Семіотична інтерпретація.	11
	Всього:	82

7. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ

1. Словесні (лекція, бесіда, пояснення, розповіді).
2. Наочні (фотографії, художні ілюстрації, відеоролики).
3. Практичні (творчі роботи, музичні ілюстрації).
4. Пояснювально-ілюстративний.
5. Демонстрація і обговорення аудіо – і відео - матеріалів.
6. Аналіз.
7. Частково пошуковий (евристичний).
8. Творчий.
9. Компетентнісний (підбір практичних завдань максимально наближених до професійних).
10. Дослідницький.

8. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle та Google Workspace education - інтегрованих комп'ютерних систем закладу вищої

освіти, фортепіано, мережі Інтернет, звуковідтворюючих пристроїв.

9. Методичні рекомендації

9. 1. Методичні рекомендації щодо проведення семінарських занять.

9. 2. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.

9. 3. Методичні рекомендації до організації модульного контролю.

9. 1. Методичні рекомендації щодо проведення семінарських занять

Семінарське заняття – це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв’язання, а також це самостійна творча робота для кожного здобувача освіти. При організації та проведенні семінарських занять, викладачам слід враховувати наступні моменти: науковість та доступність викладу матеріалу, єдність форми та змісту, дотримання єдиної системи знань, умінь та навичок, формування професійної культури та культури спілкування.

Основною метою семінарського заняття є поширення та поглиблення теоретичних положень теми та вміння практичного використання знань.

Готуючись до семінарського заняття, здобувач повинен:

- ознайомитись зі змістом плану семінару та переглянути конспект прослуханої лекції з даної теми;
- ознайомитись з рекомендованою літературою та прочитати відповідний розділ підручника або навчального посібника, опрацювати додаткову рекомендовану літературу. Робота з науковою книгою вимагає свідомого засвоєння прочитаного, а не механічного заучування. Для цього необхідно усвідомити зміст різних понять, спеціальних термінів, положень, що в свою чергу забезпечує термінологічну обізнаність студента та вироблення навичок логічного мислення;
- здійснити критичний аналіз викладеного матеріалу в опрацьованих джерелах з даної проблеми;
- скласти конспект опрацьованого матеріалу, де зазначити власну точку зору з даної проблеми;
- здійснити самоконтроль через відповідні питання з даної теми;

- скласти план відповіді на кожне питання плану заняття.

Виступаючи на семінарському занятті, здобувач повинен: уникати технічного переказу матеріалу лекції або рекомендованої літератури; відповідаючи на питання, розглядати певні положення у розвитку, здійснювати порівняння різних підходів, концепцій в опрацьованій літературі; показати практичну значущість цих положень.

При оцінюванні знань здобувача береться до уваги його активність, творчий неформальний підхід, навички публічного виступу, вміння ведення інформаційного пошуку, вміння аналізувати матеріал.

Тема 3. Співвідношення вербальної та музичної мови. Семіотичні одиниці музичної мови на прикладі вокальної музики.

Орієнтовний план:

1. Звук як матеріальна основа музики (*фізичне і психофізичне явище, тембр, музичні інструменти, людський голос*).
2. Мотив як найменша частина музичного синтаксису.
3. Інтервал як початкова ланка формування музичної інтонації.
4. Музична думка як основа драматургії музичної форми.
5. Ритм і темп в музичному інтонуванні.
6. Фактура та мелодія і гармонія як основні її складові. Типологія музичної фактури (*дефініція, класифікація типів – мелодичний склад, гармонічний склад, акордово-мелодичний склад*).

9. 2. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи здобувачів освіти у форматі дисципліни «*Музична семіотика*» визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота передбачає виконання різних видів завдань (репродуктивних, за зразком, реконструктивно-варіативних, частково-пошукових, навчально-дослідних), спрямованих на отримання, закріплення студентом нових та набутих знань, їх систематизацію й узагальнення; формування практичних вмінь та навичок; контроль готовності студента до аудиторних занять, інших контрольних заходів.

Під час розробки завдань для самостійного опрацювання теоретично-практичного матеріалу з дисципліни «*Музична семіотика*», пропонуються до використання наступні форми:

- опрацювання та конспектування першоджерел, робота з основною мистецтвознавчою літературою;
- пошук та вивчення додаткової літератури;
- аналітична робота з прослуховування аудіо- та відеозаписів;
- складання схем, таблиць, кросвордів;
- опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- вивчення окремих змістових модулів курсу (тем або питань), що

передбачені для самостійного опрацювання з метою реферування, складання конспекту тощо;

- виконання творчих завдань, які передбачають тестові завдання та їх оформлення. (**Підготовка творчих завдань** (есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену робочою програмою. Головна мета есе – це самостійне викладення студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки);

- складання словника «100 базових понять»;

- використання кейс-методів (ситуаційні завдання);
- підготовка інформацій;
- виконання письмових контрольних робіт;
- робота з пошуковими системами Інтернет;
- підготовка доповідей на студентських наукових конференціях.

Самостійна робота допоможе активізувати пізнавальну діяльність здобувачів денної форми навчання та надасть допомогу у вивченні даної дисципліни здобувачам заочної форми навчання.

9. 3. Методичні рекомендації до організації модульного контролю.

Орієнтовні питання до диференційованого заліку:

1. Знак як ключове поняття семіотики.
2. Музична мова як семіотична система.
3. Усталені семіотичні коди як чинники змістотворення в музичному творі.
4. Семантика музичних знаків, її специфіка і мобільний характер.
5. Суспільно-історична обумовленість використовуваних в музиці знакових систем.
6. Поєднання різних знакових систем в одному музичному творі.
7. Співвідношення твору і тексту: твір як один із можливих варіантів реалізації тексту.
8. Музичний твір як знак культури.
9. Вплив соціокультурних реалій на усталення і трансформацію змісту твору.
10. Стель і жанр як фактори формування змісту музичного твору.
11. Музично-риторичні фігури, музичні топіки і жести.
12. Мовленнєві жанри в музиці, їх комунікативна специфіка і таксономія.
13. Актуальні питання мовленнєвих жанрів і музичної комунікації.
14. Формування значень і змісту в музичному творі.
15. Типи і функції мовленнєвих жанрів в музиці.

16. Знак і значення в музичному творі.
17. Стилєва специфіка як складник значень в музичних творах.
18. Мовленнєва природа музичного спілкування.
19. Система мовленнєвих жанрів як головний чинник формування змістів музичного твору.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10. 1. Основна література

1. Вальтер Б. Мистецький твір у добу своєї технічної відтворюваності / В. Беньямін. Вибране. Львів: Літопис, 2002. С. 53-81.
2. Еко Умберто. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. Львів: Літопис, 2004. 383 с.
3. Москаленко В. Г. Музичний твір як текст // Київське музикознавство. Київ, 2001. Вип. 7 (Текст музичного твору: практика і теорія). С. 3 – 10.
4. Сюта Б. Жанри музичної мови: постановка питання // Українське музикознавство: науково-методичний збірник / Упоряд. М. Д. Копиця. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2012. Вип. 38: Пам'яті Ігоря Пясковського С. 138-159.
5. Сюта Б. Мовне поняття жанровий тип у термінологічній теорії музики // *Současné slovanské jazyky a literatury: tradice a současnost* / Alla Archangelska (ed.). Olomouc, 2014. С. 159-167.
6. Сюта Б. Чинники формування науково-творчих парадигм у музиці ХХ століття // Музично-творчий процес: наукові рефлексії: Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського. Київ, 2008. Випуск 72. С. 19-28.

10. 2. Допоміжна література

1. Горюхіна Н. О. Композиція музичного твору // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського / ред-упор. І. А. Котляревський. Київ, 2000. Вип. 7 (Музикознавство: з ХХ у ХХІ століття). С. 16 – 30.
2. Котляревський І. А. Парадигматичні аспекти розвитку понятійного апарату музикознавства // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського / ред.-упор. О. С.

Тимошенко [та ін.]. Київ, 2000. Вип. 7 (Музикознавство: з ХХ у ХХІ століття) С. 31 – 32.

3. Кун Томас. Структура наукових революцій. Київ: Port-Royal, 2001. 226 с.

4. Сюта Б. Числово-масштабні пропорції та організація цілісності в сучасній музиці // Музична україністика: сучасний вимір. Київ, 2005. С. 116-124.

5. Сюта Б. Основи парамузикознавства. Київ, Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 176 с.

6. Сюта Б. Особливості позамузичних чинників організації художньої цілісності в музичних текстах кінця ХХ ст. // Вісник Прикарпатського університету.

Мистецтвознавство. Івано-Франківськ, 2005. Випуск VIII.С. 63-72.

10. 3. Інформаційні ресурси в мережі Internet

1. www.library.edu-ua.net - Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
2. <http://www.4uth.gov.ua/> – веб-сайт Державної бібліотеки України для юнацтва (Київ)
3. <http://www.chl.kiev.ua/> – веб-сайт Національної бібліотеки України для дітей
4. <http://www.nbu.gov.ua/> – веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (Київ)
5. <http://www.bukvoid.com.ua/> - веб-сайт „Буквоїд”
6. <http://www.nplu.org/> – веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України (Київ)
7. <http://www.ukrbook.net/> – веб-сайт Книжкової палати України імені Івана Федорова (Київ)
8. <http://library.zntu.edu.ua/res-libr-el.html> – веб-сайт „ Бібліотеки в мережі Internet”
9. <http://korolenko.kharkov.com/> Наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
10. <http://www.nbu.gov.ua/> - Наукова бібліотека імені В.Вернадського

11. <http://books.khntusg.com.ua/> - Наукова бібліотека ХНТУСГ імені Петра Василенка

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

1. Робоча програма перезатверджена на 2021/ 2022_н. р. **зі змінами.**

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Музична семіотика» було скорочено обсяг дисципліни, внесено зміни до тематичної змістовності модуля і змісту тем.

Приведено у відповідність до нового Навчального плану розподілення аудиторних годин (лекційні, семінарські) та годин самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Також було оновлено список рекомендованих джерел.

Протокол № 1 від 31 серпня 2021_р.

Завідувач кафедри _____ А. І. Кочерга
(підпис)

2. Робоча програма перезатверджена на 20 22/ 20 23_н. р. **зі змінами.**

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Музична семіотика» було внесено зміни до п. 10 робочої програми, а саме - складено список джерел інформації з опорою на україномовні та вітчизняні посібники, підручники і науково-методичні праці. Переглянуто список компетентностей і програмних результатів навчання, відповідно до «Освітньо-професійної програми «Спів» 2022 року.

Протокол № 1 від 30 серпня 2022_р.

Завідувач кафедри _____ А. І. Кочерга
(підпис)

3. Робоча програма перезатверджена на 20 24/ 20 25_н. р. **зі змінами.**

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Музична семіотика», програма була редагована, відповідно до «Положення про робочу програму навчальної дисципліни» 2024 року, та, відповідно до ОПП «Спів», «Музичне мистецтво естради», «Звукорежисура», «Інструментальне виконавство (за видами)» 2024 року.

Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри _____ А. І. Кочерга
(підпис)

4. Робоча програма перезатверджена на 20 25 / 20 26 н. р. **зі змінами.**

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Музична семіотика», у програмі було змінено шифр спеціальності на титульному аркуші, уніфіковано систему оцінювання диференційованого заліку, внесено додаткові бали, приведено у відповідність до Навчального плану 2025 року кількість годин аудиторної і самостійної роботи для здобувачів освіти заочної форми навчання, до Розділу 8 додано Google Workspace education - інтегровану комп'ютерну систему закладу вищої освіти,

Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга
(підпис)